
Journal of MCU Kosai Review

วารสาร มจร โกศัยปริทรรศน์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

Vol. 4 No. 1 (January - April 2026)

ISSN: 2822-1397 (ONLINE)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/jmkr>

การเรียนรู้สมัยใหม่ภายใต้จริยธรรม AI: บทบาทและแนวทางในอุดมศึกษา

Modern Learning under AI Ethics: Roles and Approaches in Higher Education

สุภาวดี ดั่งบ้านยาง¹, เกศแก้ว คงคล้าย², นัชพล คงพันธ์³

Suphawadee Dungbanyang¹, Katekaw Kongklay² Natchapon kongpan³

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²,

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³

Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹,

Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,

Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³

*Corresponding Author Email: aotzxcasdqwe@gmail.com

(Received: Dec 18, 2025; Revised: Feb 28, 2026; Accepted: Mar 3, 2026)

บทคัดย่อ

การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะด้านการประมวลผลข้อมูล โดยใช้ภาษาธรรมชาติ ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของ AI ในการพัฒนาการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม AI ในบริบทของการศึกษา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา ทั้งในระดับสากลและบริบทไทย นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำถึงประเด็นความเสี่ยงด้านจริยธรรมการใช้ AI ในการศึกษา บทความนี้ยังเสนอแนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม AI และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดกรอบการใช้ AI อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับความท้าทายของโลกอนาคตได้อย่างมีคุณธรรมและความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์; จริยธรรม AI; การเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา

Abstract

The rapid growth of artificial intelligence (AI), especially in natural language processing, has influenced structural changes in higher education learning. This article examines the role of AI in higher education through a review of literature on AI ethics and its educational applications in both global and Thai contexts. It emphasizes ethical risks of AI in education and proposes learning activity designs that promote AI ethics, together with policy

recommendations for higher education institutions. These approaches aim to improve educational quality and prepare students to face future challenges with moral integrity and responsibility.

Keyword: Artificial Intelligence; AI Ethics; Higher Education Learning

บทนำ

การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลได้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในหลายมิติของสังคม โดยเฉพาะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย หนึ่งในความก้าวหน้าที่โดดเด่น คือ ความสามารถ AI ในการประมวลผลข้อมูลเชิงซับซ้อน เช่น การประมวลผลภาษาธรรมชาติ Natural Language Processing (NLP) ที่สามารถสื่อสารกับมนุษย์ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติและใกล้เคียงการสนทนาจริง (Brown et al., 2020: 1) ความก้าวหน้านี้ได้สร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดการศึกษา พร้อมกันนี้ก็เป็นจุดเริ่มต้นของประเด็นด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ AI ที่สังคมต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง (Jobin, Ienca, & Vayena, 2019: 389)

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างแพร่หลาย โดยหนึ่งในรูปแบบของ AI ที่ได้รับความนิยมและมีอิทธิพลมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัญญาประดิษฐ์ประเภทสนทนาอัตโนมัติ (chatbot) ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้งานสูงสามารถประยุกต์ใช้ได้หลายด้าน ทั้งเพื่อการสื่อสาร การบริการและการเรียนรู้ ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ ChatGPT ซึ่งเปิดตัวใน ค.ศ.2022 สามารถดึงดูดผู้ใช้งานมากกว่า 1 ล้านคนภายในเพียง 5 วัน นับเป็นโปรแกรมที่มีจำนวนผู้ใช้งานเติบโตเร็วที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าวและในปี ค.ศ. 2023 มีจำนวนผู้ใช้เพิ่มขึ้นมากกว่า 100 ล้านคน (Reuters, 2023, ออนไลน์) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับการใช้ AI ประเภทนี้ในระดับโลกเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างกว้างขวาง

ในบริบทสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา AI มีศักยภาพสูงในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ส่วนบุคคล การสอนเสริมอัตโนมัติ การลดภาระงานของผู้สอน ได้แก่ การตรวจงาน การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการข้อมูล รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการสอนให้ทันสมัย แต่การใช้ AI อย่างกว้างขวางในสถาบันอุดมศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายด้านจริยธรรม เช่น ความโปร่งใสในการใช้ระบบ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้เรียน และการรักษาความซื่อตรงทางวิชาการ เมื่อ AI สามารถสร้างผลงานเชิงวิชาการได้ในระดับใกล้เคียงมนุษย์ (Floridi & Cowls, 2021: 1)

ศักดิ์ชัย ไชยรักษ์ และปณิตา วรณพิรุณ (2563) ได้เน้นย้ำว่า การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันผู้เรียนได้เริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลทำความเข้าใจเนื้อหา หรือใช้ในการทำงานเพื่อส่งเป็นผลการเรียน การเปลี่ยนแปลงนี้สร้างความท้าทายแก่ผู้สอน ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีพร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก การคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ไม่ใช่ใช้ AI เพื่อสร้างคำตอบโดยตรงปราศจากการไตร่ตรอง ซึ่งอาจนำไปสู่การลดทอนคุณภาพของการเรียนรู้ และ

กระทบต่อการพัฒนาทักษะสำคัญของผู้เรียน รวมถึงก่อให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมทางวิชาการ เช่น การลอกเลียนผลงานและการละเมิดความซื่อตรงทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

บทความนี้นำเสนอบทบาทของ AI ผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม AI ในการศึกษา โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา ความเสี่ยงด้านจริยธรรมการใช้ AI ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความซื่อตรงทางวิชาการ รวมถึงวิธีการสอนจริยธรรม AI และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาและการอภิปรายประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศึกษามีแนวทางในการจัดการศึกษาไปใช้กับผู้เรียนต่อไป

แนวคิดจริยธรรม AI (AI Ethics in Education)

การใช้ AI ช่วยในการเรียนการสอนย่อมจะมีประสิทธิภาพ แต่อีกด้านหนึ่งยังเกิดความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัวความซื่อตรงทางวิชาการ การให้คำจำกัดความของจริยธรรม AI ในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับคำจำกัดความโดยทั่วไปในระดับสากล อาจมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมในประเทศไทย คำว่า จริยธรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ระบุไว้ว่า จริย กับ ธรรม มาสมากันมีความหมายว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ท่านพุทธทาส อินทปัญโญ (2553) อธิบายตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ยังประพฤติจะต้องประพฤติ ด้านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) 2546) กล่าวในเชิงพุทธปรัชญาว่าจริยธรรม หรือ Ethics คือ สิ่งที่ต้องคิด ต้องนึก ส่วนเรื่องศีลธรรม Morality นี้ ต้องทำอยู่จริง ๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องของพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

จากรายงานของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2565) พบว่า มีการกำหนดแนวปฏิบัติด้านจริยธรรม AI จำนวน 7 หลักการ คือ 1) ความเป็นส่วนตัว 2) ความมั่นคงและปลอดภัย 3) ความไว้วางใจ 4) ความโปร่งใสและอธิบายได้ 5) ภาวะความรับผิดชอบ 6) ความเป็นธรรม เท่าเทียมและไม่แบ่งแยก และ 7) มนุษย์เป็นผู้ควบคุมปัญญาประดิษฐ์ เพื่อความยั่งยืนของมนุษยชาติ ธนารักษ์ ธีระมั่นคง (2563) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะในมิติของจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญชนก ศรีภมร (2565) ได้ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นด้านจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ AI อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กร ซึ่งการฟื้นฟูชื่อเสียงที่เสียหายจำเป็นต้องอาศัยเวลานานในการฟื้นฟู

พร้อมกันนี้พจนานุกรมของมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (University of Oxford) ได้ให้คำนิยามของจริยธรรม ว่าเป็นระบบหลักศีลธรรม หรือกฎแห่งพฤติกรรม (Oxford English Dictionary, 2022) ซึ่งใกล้เคียงกับคำนิยามที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge) ให้ไว้โดยระบุว่า จริยธรรม เป็นระบบความเชื่อที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายซึ่งใช้ในการกำกับ หรือควบคุมพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะระบบความเชื่อที่ตั้งอยู่บนหลักศีลธรรม (Cambridge University Press, n.d.)

Cath, (2018) เน้นย้ำว่า การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ AI มาใช้ในโมเดลองค์กรมากขึ้น ได้นำไปสู่

ข้อกังวลด้านจริยธรรมและการกำกับดูแลที่สำคัญ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับ ความโปร่งใส และการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ องค์กรสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องพัฒนากรอบการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่าระบบ AI สามารถทำงานอย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด โดยครอบคลุมการจัดการกับประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น 1) อคติทางอัลกอริทึม 2) ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และ 3) ความรับผิดชอบของระบบและผู้พัฒนา ดังนั้น การกำกับดูแลการควบคุมการนำ AI ไปใช้งาน จึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของทุกองค์กร เพื่อสร้างความมั่นใจว่าระบบ AI จะดำเนินการอย่างยุติธรรม เชื่อถือได้และสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม (Jobin, Ienca, and Vayena, 2019: 390)

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2563) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และยึดมั่นในหลักจริยธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kamalov, F., Calonge, D.S., & Gurrib, I. (2023) ได้ศึกษายุคใหม่ของปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา: สู่การปฏิวัติที่ยั่งยืนและหลากหลายด้าน พบว่า AI จะมีความสามารถในการสร้างผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการศึกษา สิ่งที่สำคัญต้องคำนึงถึงอันตรายจากการใช้ AI ในทางที่ผิด เช่น ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลความปลอดภัย อคติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้แน่ใจว่าการนำ AI ไปใช้ในการศึกษาต้องมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม การศึกษาด้านจริยธรรมและความรู้ด้าน AI จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม เสมอภาค และมีประสิทธิภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu et al (2023) ที่ได้ศึกษา อนาคตของการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ ตามความเห็นของนักวิชาการจีนที่ใช้ Chat GPT ในโรงเรียนมีข้อพึงระวังในการใช้ ChatGPT ในโรงเรียน เช่น ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความอคติในระบบปัญญาประดิษฐ์และการใช้ปัญญาประดิษฐ์มากเกินไป และใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมการใช้ AI พบว่า เมื่อใช้ AI ในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นความโปร่งใส ความยุติธรรม ความมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเป็นส่วนตัวเป็นแนวทางที่กำหนดมาตรฐานความประพฤติให้อยู่ในศีลธรรม จริยธรรม ปัจจุบันมีการพยายามกำหนดหลักจริยธรรมในหลายด้าน เช่น จริยธรรมในการประกอบอาชีพ จริยธรรมในการวิจัย ทั้งนี้ ผู้ใช้ควรตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและยึดหลักจริยธรรมเป็นสำคัญ เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา

การใช้ AI ในการศึกษาไม่ได้หมายถึงการแทนที่ผู้สอน หรือการลดคุณค่าของการเรียนรู้แบบมนุษย์ แต่เป็นการศึกษาแบบใหม่ที่ยืดหยุ่นเฉพาะตัว AI ต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียน ผู้สอนเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จิตติมา เมทนีธร (2567) ได้กล่าวว่า นักการศึกษาท่านได้ทดลองใช้ ChatGPT ในกิจกรรมทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการสอน การประเมินผล หรือการวิจัย พบว่า

ChatGPT สามารถช่วยดำเนินงานบางประเภทได้อย่างอัตโนมัติทำให้ลดเวลาในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้

จิตติมา วรรณศรี (2564) ได้อธิบายว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลและอนาคต ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในอนาคต โดยการประยุกต์เทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนรู้ เช่น ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในโลกออนไลน์ และแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้แก่ Twitter, Google drive document, Moodle, Google classroom, Microsoft team การใช้ QR code เพื่อกำหนดและเชื่อมโยงไปสู่ Web pages ที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนรู้ การใช้ Platforms ต่าง ๆ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ Google form การใช้เทคโนโลยีในการศึกษา ดังนี้

เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ที่ประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา

1) การวางแผนและออกแบบการเรียนการสอน AI ช่วยสนับสนุนในการออกแบบกรอบการเรียนรู้ แนวคิด และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยสามารถโต้ตอบและแสดงแนวคิดในรูปแบบตาราง หรือรูปภาพเพื่อเสริมความเข้าใจต่อผู้เรียน เช่น ChatGPT Lucid chart AI Notion AI (Open AI, 2023, ออนไลน์) เป็นต้น

2) วิเคราะห์ข้อมูล AI ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการเรียนการสอน โดยจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญของข้อมูลอย่างรอบด้าน เช่น RapidMiner (RapidMiner, 2023, ออนไลน์) เป็นต้น

3) การเขียนรายงานและการสื่อสารผลงาน (Writing & Communication) AI ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนโดยตรวจสอบความถูกต้องของไวยากรณ์ และสรุปเนื้อหาให้มีความกระชับและชัดเจน เช่น Grammarly (Grammarly, 2023, ออนไลน์) Quill Bot ChatGPT (OpenAI, 2023, ออนไลน์) เป็นต้น

4) การอ้างอิง (Referencing) AI ถูกนำมาใช้ในการจัดการ ตรวจสอบและจัดรูปแบบการอ้างอิงตามมาตรฐานสากลอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ เช่น Zotero (Zotero, 2023, ออนไลน์) EndNote AI

5) การเขียนโปรแกรมและพัฒนาซอฟต์แวร์ (Programming & Software Development) AI มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านการเขียนโปรแกรมและพัฒนาซอฟต์แวร์ สามารถช่วยผู้เรียน ผู้สอนในการสร้างโค้ดด้วยภาษาโปรแกรม เช่น Python และ R (GitHub Copilot, 2023, ออนไลน์)

6) การเผยแพร่และนำเสนอผลงาน (Presentation & Publishing) AI ช่วยออกแบบและนำเสนอที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง เพื่อใช้ในการเผยแพร่ผลงาน เช่น Canva AI (Canva, 2023, ออนไลน์)

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา กล่าวได้ว่า การสอนปัญญาประดิษฐ์ AI ต้องควบคู่กับการสอนจริยธรรม AI เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) Ge & Hu (2020) ได้กล่าวว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการการศึกษา 1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จะล้มล้างระบบความรู้ด้านการศึกษาแบบเดิมทำให้ไม่มีขอบเขตระหว่างสาขาวิชาการศึกษาทั่วไปและการศึกษาวิชาชีพ เนื้อหาของการศึกษาก็ไม่หยุดนิ่งมีความหลากหลาย 2) การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ปัญญาประดิษฐ์ ทำให้สามารถบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงความสนใจ ความชอบระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน 3) เพิ่มประสิทธิภาพอาจารย์ผู้สอน การนำ AI มาใช้ในกระบวนการสอนระดับการศึกษาขั้นสูงจะช่วย

เสริมสร้างความแข็งแกร่งและปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูผู้สอน

จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้กล่าวว่า การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในด้านการศึกษาระดับต่างประเทศ ได้แก่ 1) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน บริษัท Huijiang ซึ่งเป็นบริษัทด้านการศึกษาดิจิทัลของเอกชนกำลังพัฒนาซอฟต์แวร์ AI ให้สามารถเข้าใจการแสดงออก ทางสีหน้าของนักเรียนและสะท้อนภาพและเสียงออกมาได้ 2) ประเทศอูรุกวัย Plan Ceibal จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ออนไลน์ที่ชื่อว่า Mathematics Adaptive Platform (PAM) มีการปรับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ไว้ในหลักสูตรแห่งชาติ เพื่อให้เป็นเครื่องมือสะท้อนเป็นรายบุคคลตามระดับทักษะของนักเรียนแต่ละคนซึ่งได้วิเคราะห์จากประสบการณ์ของนักเรียน 3) ประเทศแอฟริกาใต้ ใช้ AI ที่ชื่อว่า Daptio ซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคลให้แก่ครู นักเรียน และผู้สร้างบทเรียน ช่วยนักเรียน ครูที่ปรึกษาและครูให้เข้าใจและรู้ระดับความคล่องตัวของนักเรียนแต่ละคนเพื่อจัดบทเรียนที่เหมาะสมให้กับนักเรียนแต่ละคน 4) ประเทศเคนยา ได้เปิดตัว M-Shule เป็นแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์บนมือถือที่บรรจุบทเรียนตามมาตรฐาน หลักสูตรแห่งชาติส่งผ่านทาง SMS โดยใช้เทคโนโลยี AI ในการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน เมื่อนักเรียนใช้ M-Shule ก็จะมีการ ติดตามและวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนซึ่งผู้ปกครองและโรงเรียน จะสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและคำแนะนำด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmad et al. (2022) ได้ศึกษาบทบาททางวิชาการและการบริหารของปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา สรุปผลได้ว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยเหลือด้านการศึกษาและการบริหารเท่านั้น แต่ยังเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วย เช่น การให้คะแนน การประเมินผล การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์มีส่วนช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียน ลดภาระงานของผู้สอน และช่วยในงานบริหารอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ปากดี และธีระภาพ เพชรมาลัยกุล (2024) ได้ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปผลได้ว่า ข้อควรพิจารณาในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา มี 6 ประการ ได้แก่ งบประมาณในการนำปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ การมีจริยธรรมในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล ขอบเขตการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ข้อจำกัดในการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ และความคุ้มค่าในการนำปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษาเป็นการนำเอาเครื่องมือทางเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ AI มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและเหมาะสม เกิดสมรรถนะและทักษะที่สำคัญ การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ยังมีเทคโนโลยีที่ช่วยเหลือโดย AI อื่น ๆ อีกมากมายที่นำมาใช้ใหม่เพื่อการศึกษา เป็นต้น

แนวทางการสอนจริยธรรม AI ในอุดมศึกษา

การสอนจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนสรุปวิธีขั้นตอนการสอนจริยธรรม AI ได้ดังนี้

1) การเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาของผู้เรียน (Pedaste et al, 2015: 47) แนวทางนี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการสอนจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง อีกทั้งพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับผลกระทบทางจริยธรรม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณามุมมองที่หลากหลายต่อประเด็นเชิงจริยธรรมทำให้การเรียนรู้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ด้านวิทยา ด้านอารมณ์ (2564) เห็นว่า การประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะในการสอนจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ สามารถส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

2) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project-based learning) ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและทำความเข้าใจประเด็นจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ (Blumenfeld et al, 1991: 369) ข้อดีของแนวทางนี้คือ ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้พัฒนานวัตกรรมที่คำนึงถึงหลักจริยธรรม เป็นต้น ในประเทศไทย ปานใจ ธารทัศนวงศ์ (2564) แนะนำให้ประยุกต์การเรียนรู้แบบโครงการในการสอนจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ โดยให้นักเรียนที่พัฒนาโครงการที่ใช้ AI ในการแก้ปัญหาสังคมและพิจารณาผลกระทบทางจริยธรรมรอบด้าน เป็นต้น

3) การอภิปรายและการโต้เถียงที่ ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง (Crocco et al, 2018: 3) ประโยชน์ของแนวทางนี้คือ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังมุมมองที่หลากหลาย สนับสนุนการคิดเชิงวิพากษ์และการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนของประเด็นด้านจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ เป็นต้น ด้านชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ (2565) แนะนำให้จัดการโต้เถียงที่หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ที่กำลังเป็นที่ถกเถียงในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์และนำเสนอมุมมองที่หลากหลาย เป็นต้น ถึงจะมีการเรียนการสอนจริยธรรม AI แต่ความเสี่ยงและความท้าทายก็ยังคงเกิดขึ้น เช่น การละเมิดกฎ หรือการใช้ AI ผิดวิธี

ปัญหาจริยธรรม AI ในการศึกษา

ความท้าทาย AI ในการศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางกำกับดูแลจริยธรรม ในอดีตการคัดลอกผลงานทางวิชาการยังไม่ปรากฏมากนัก เนื่องจากเทคโนโลยียังไม่พัฒนาก้าวหน้าทำให้การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของความรู้มีความยากลำบาก การพัฒนาของเทคโนโลยีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น ปัญหาการคัดลอกผลงานทางวิชาการส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของผลงานเดิม เนื่องจากกระทบต่อสิทธิความเป็นเจ้าของผลงาน และอาจทำให้สูญเสียความน่าเชื่อถือและคุณค่าทางวิชาการของผลงานนั้นทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่เกิดจากการคัดลอกโดยหลอกลวงว่าเป็นผลงานทางวิชาการที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ด้วยตนเอง (Green, 2002)

ปัญหาการลอกผลงาน (Plagiarism) Hengki Wijaya and Kara Eliazbeth Gruber (2018) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ คือ การนำเอาแนวคิด ข้อความ หรือผลงานของผู้อื่นมาจะบางส่วนหรือทั้งหมด โดยมีเจตนา หรือความตั้งใจที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นผลงานของตนเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับงานทางวิชาการ โดยไม่ระบุแหล่งที่มาตามหลักวิชาการ ในการศึกษาต้องตระหนักถึงความ

รับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี AI โดยไม่ละเลยหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมต่อสังคม ดังที่ ปริญญา หอมเอนก (2562) ให้ความหมาย คำว่า Plagiarism คือ การขโมยความคิด ซึ่งเป็นความหมายที่ตรงไปตรงมา และชัดเจน อย่างไรก็ตามบ่อยครั้งนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา อาจมีความคิดแบบฉลาดแกมโกงเพื่อตีความหมายให้เข้าข้างตนเอง สอดคล้องกับ เศรษฐวิวัฒน์ โชศกรกุล และวิกานดา ชัยรัตน์ (2564) ได้เน้นย้ำว่าการลอกเลียนผลงานทางวิชาการมีหลายรูปแบบ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งมีกลวิธีที่ต่างกันหลากหลาย นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้างวานให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

กรณีปัญหาการละเลยจริยธรรม จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนประเด็นด้านจริยธรรมและการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ มีตัวอย่างมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงผลที่ตามมาจากการละเลยจริยธรรมนี้ เช่น ขบวนการประท้วงของสมาคมนักเขียนบทแห่งอเมริกา (Writers Guild of America-WGA) และสมาพันธ์ศิลปินโทรทัศน์และวิทยุอเมริกัน (SAG-AFTRA) ในเรื่องการทำงานร่วมกับ AI เนื่องจากสตูดิโอหลายแห่งเริ่มมีความคิดที่จะใช้ปัญญาประดิษฐ์แทนที่มนุษย์เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเอาเปรียบและขาดรายได้ของนักเขียนและนักแสดง (Suzanne Nossel, 2023, ออนไลน์) อีกด้านการประท้วงแบบออนไลน์ของศิลปินอิสระทั่วโลกมาจากการละเมิดลิขสิทธิ์ของปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในการสร้างรูปภาพมีข้อสงสัยว่ามีการใช้รูปของศิลปินหลายคนในการเรียนรู้โดยไม่ได้รับอนุญาต (Richard Whiddington, 2022, ออนไลน์) กล่าวได้ว่าปัญญาประดิษฐ์สาขาที่ควรคำนึงถึงจริยธรรมเป็นอย่างมากเป็นปัญญาประดิษฐ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์

ข้อกำหนดในระดับมหาวิทยาลัยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI)

จากการสำรวจเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยต่างประเทศหลายแห่งที่มีชื่อเสียง พบว่า มีแนวทางและคำแนะนำในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ Generative AI (GAI) ในงานวิจัยและการเรียนการสอนที่หลากหลาย ในมหาวิทยาลัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ดังนี้

1) มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia University) ในสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดนโยบายการใช้ Generative AI (GIA) โดยกำหนดให้สมาชิกทุกคนในมหาวิทยาลัยเปิดเผยการใช้ GIA ในการทำงานเขียน หรือผลงานประเภทอื่น ๆ รวมถึงต้องปฏิบัติตามแนวทางที่ระบุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Columbia University, n.d., ออนไลน์)

2) มหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ได้กำหนดนโยบายให้คณาจารย์ต้องให้คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ Generative AI (GIA) ในการทำงานทางวิชาการ ขณะเดียวกันนักศึกษาต้องปฏิบัติตามแนวทางที่ระบุไว้ในหลักสูตร โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอ้างอิงแหล่งที่มา และการรักษาความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (Yale University, n.d., ออนไลน์)

3) มหาวิทยาลัยดุก (Duke University) ได้เริ่มดำเนินโครงการนำร่องร่วมกับ OpenAI เพื่อศึกษาผลกระทบของ Generative AI (GIA) ต่อชีวิตทางวิชาการ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในมหาวิทยาลัยทั้งระดับปริญญาตรีและระดับมืออาชีพ สามารถเข้าถึง ChatGPT-40 และยังสามารถพัฒนาเครื่องมือ AI ของมหาวิทยาลัยเองในชื่อ “Duke GPT” เพื่อให้บริการทรัพยากรการศึกษาในลักษณะที่ปลอดภัยและเป็นส่วนตัว (Duke University, 2024, ออนไลน์)

4) มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (University of Oxford) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ Generative AI (GIA) ในงานวิจัย โดยมีการบูรณาการคำแนะนำจากหน่วยงานผู้ให้ทุนวิจัยสำคัญ เช่น UK Research and Innovation (UKRI) และ Wellcome Trust เพื่อส่งเสริมการใช้ GIA อย่างมีความรับผิดชอบและสอดคล้องกับมาตรฐานด้านจริยธรรมการวิจัย (University of Oxford, n.d., ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการสำรวจประกาศของมหาวิทยาลัยของต่างประเทศ พบว่า สหรัฐอเมริกา และยุโรปส่วนใหญ่สนับสนุนการใช้ GIA ภายใต้กรอบการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการวิจัย มุ่งเน้นความโปร่งใส การอ้างอิงแหล่งที่มาและความรับผิดชอบ เป็นต้น

จากการสำรวจประกาศของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า ไม่มีแนวโน้มในการไม่สนับสนุนการใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI หรือการจำกัดปริมาณการใช้งาน สำหรับการเรียนการสอนการทำวิจัย มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เน้นการใช้ AI ภายใต้กรอบของจริยธรรมทางวิชาการ และการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างโปร่งใส ดังนี้

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ประกาศหลักการและแนวปฏิบัติในการใช้เครื่องมือทางปัญญาประดิษฐ์ในการทำวิจัย โดยระบุว่า “หากมีการใช้เครื่องมือทางปัญญาประดิษฐ์ในงานใดให้อ้างอิงและระบุให้ชัดเจนถึงขอบเขตของการใช้ในงานนั้น การปกปิดไม่แจ้งข้อมูลการใช้เครื่องมือทางปัญญาประดิษฐ์ถือเป็นการละเมิดหลักจริยธรรม ซึ่งอาจถูกลงโทษตามระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้” (สำนักบริหารวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566, ออนไลน์)

2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีได้ออกประกาศ หลักการและแนวปฏิบัติในการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์สำหรับการสร้างเนื้อหา โดยเน้นให้ผู้ใช้งานตระหนักถึงความรับผิดชอบในหลายประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) ความถูกต้องของข้อมูลที่ผลิตโดยเครื่องมือ AI (2) การป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน เช่น เนื้อหาของงานวิจัยที่ยังไม่ได้เปิดเผย (3) การอ้างสิทธิ์ในผลงานที่ต้องระบุการใช้ AI อย่างโปร่งใส (4) การตรวจสอบและอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล ให้สอดคล้องกับหลักสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2567, ออนไลน์)

3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ประกาศ นโยบายการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ GIA โดยเน้นให้ผู้ใช้งานตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานทางการอุดมศึกษา ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการ แนวนโยบายดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้ (1) ห้ามใช้ผลงานหรือข้อมูลที่สร้างขึ้นโดย GIA โดยไม่อ้างอิงหรือระบุแหล่งที่มาอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิทางปัญญาและรักษาความโปร่งใสทางวิชาการ (2) ห้ามใช้ GIA ในการสร้างผลงานหรือดำเนินการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัย (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2567, ออนไลน์)

สรุปจากการสำรวจประกาศของมหาวิทยาลัยไทยทั้งสามแห่ง พบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่สนับสนุนการใช้ AI ในการเรียนการสอนและวิจัย แต่เน้นการอ้างอิงและโปร่งใสของผู้ใช้งาน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) พร้อมให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อมูลและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี) และเน้นมาตรฐานการอุดมศึกษา ความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการ และการปฏิบัติตามกฎหมาย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ทั้งหมดสะท้อนถึงกรอบการใช้ AI ที่รับผิดชอบต่อและยึดหลักจริยธรรม เป็นต้น ผู้เขียนได้สรุปตารางเปรียบเทียบข้อกำหนดการใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI (GIA) ในระดับมหาวิทยาลัย

ระหว่างไทย สหรัฐอเมริกา และยุโรป ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปตารางเปรียบเทียบข้อกำหนดการใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI (GAI) ในระดับมหาวิทยาลัย ระหว่างไทย สหรัฐอเมริกา และยุโรป

ประเทศ	มหาวิทยาลัย	ประเด็นหลัก	ข้อจำกัด เงื่อนไข
ไทย	จุฬาฯ มจร มช (ศษ)	สนับสนุนการใช้ AI ในการเรียนการสอนและวิจัย	ต้องอ้างอิงและระบุการใช้ AI ที่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล อีกทั้งปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและการปฏิบัติตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและกฎหมาย
สหรัฐอเมริกา	Columbia University Yale University Duke University	สนับสนุนการใช้ GAI ภายใต้กรอบจริยธรรมและการกำกับดูแลที่ชัดเจน	ต้องเปิดเผยการใช้ AI ปฏิบัติตามแนวทางหลักสูตรและการวิจัย คำนึงถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบ มหาวิทยาลัย (Duke) มีโครงการนำร่องและสร้างเครื่องมือ AI ของมหาวิทยาลัยเอง
ยุโรป	University of Oxford	สนับสนุนการใช้ GAI ในงานวิจัยอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ	ปฏิบัติตามหน่วยงานผู้ให้ทุนวิจัย เช่น UKRI และ Wellcome Trust เน้นมาตรฐานด้านจริยธรรมการวิจัย

*คำย่อ จุฬาฯ หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
มจร หมายถึง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,
มช (ศษ) หมายถึง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สรุป

บทความนี้นำเสนอการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยมีการอภิปรายเชิงวิชาการอย่างมีหลักการ ขณะเดียวกันการประยุกต์ใช้ AI ยังเผชิญกับความท้าทายด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งอาจก่อให้เกิดประเด็นทางจรรยาวิชาชีพใหม่ ๆ ในอนาคต ในมุมมองของผู้เขียน Generative AI (GAI) จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในที่สุดจะกลายเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้ในด้านการศึกษาและงานวิชาการ

ประเด็นจริยธรรมในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถือเป็นความท้าทายสำคัญของระบบการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่งหล่อหลอม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การคัดลอก หรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือการนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือให้ความสำคัญตั้งแต่ต้น อาจก่อให้เกิดปัญหาลุกลามไปสู่การทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ ได้

นอกจากนี้ การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของจริยธรรม AI รวมถึงการ การศึกษา ด้านจริยธรรม AI ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การศึกษาจริยธรรม AI จึงถือเป็นก้าวสำคัญ ในการสร้างอนาคตที่เทคโนโลยีและมนุษยธรรมสามารถเติบโตควบคู่กันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก ศรีภมร. (2565). *แนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดจากแก๊งคอลเซนเตอร์ออนไลน์ โดย มาตรการกำกับดูแลของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม*. (สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2567). *นโยบายการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แบบเจเนอเรทีฟ (Generative Artificial Intelligence)*. [ออนไลน์] <https://www.edu.cmu.ac.th/assets/pdf/edu-announce-ai.pdf?1723795174>. [21 กันยายน 2568]
- จิตติมา วรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จตุมา เมทนีธร. (2567). *ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้างในการศึกษา: ChatGPT และ Gemini ในบทบาทของ เครื่องมือทางการศึกษา*. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 23(1), 84-98.
- ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์. (2565). *การพัฒนารายวิชาจริยธรรม AI สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. *วารสาร วิทยาการการจัดการ*, 39(1), 45-62.
- ธนารักษ์ อีระมันคง. (2563). *ปัญญาประดิษฐ์กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล*. *วารสารพัฒนาสังคม*, 22(1), 1-21.
- ปริญญา หอมเอนก. (2562). *จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์: ความท้าทายในยุคดิจิทัล*. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(2), 1-24.
- ปานใจ ธารทัศน์วงศ์. (2564). *การบูรณาการจริยธรรม AI ในหลักสูตรการศึกษาไทย*. *วารสารครุศาสตร์ อุตสาหกรรม*, 20(1), 1-15.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย*. โครงการตำราสำนักที่ปรึกษากรมอนามัย: กระทรวงสาธารณสุข.
- พุทธทาสภิกขุ. (2553). *พุทธทาส แนะนำจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ 3 จุดหมายปลายทางและตัวแท้ของ จริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ดวงตะวัน.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2567). *หลักการและแนวปฏิบัติในการใช้เครื่องมือ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Tools) สำหรับการสร้างเนื้อหา*, [ออนไลน์] <https://www.kmutt.ac.th/news/kmutt-announcement/13/03/2024/59760/>. [21 กันยายน 2568]
- วิทยา ด่านดำรงกุล. (2564). *การพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในยุค AI*. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 44(169), 1-22.

- ศักดิ์ชัย ไชยรักษ์ และปณิตา วรณพิรุณ. (2563). เทคโนโลยีทางปัญญาเพื่อการศึกษาอัจฉริยะ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(3), 315-328.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรณศรี (2563) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(2), 478-482.
- เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิกานดา ชัยรัตน์. (2564). แนวทางการดำเนินการทางวินัยกรณีลอกเลียนผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 3(1), 14-36.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (มีนาคม 2565). แนวปฏิบัติจริยธรรมด้านปัญญาประดิษฐ์. [ออนไลน์] <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/ori/docs/20220831-aw-book-ai-ethics-guideline.pdf>. [22 กันยายน 2568]
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554), *จริยธรรม. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. [ออนไลน์] <https://dictionary.orst.go.th/>. [19 กันยายน 2025]
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *Ai เพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- สำนักบริหารวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *หลักการและแนวปฏิบัติในการใช้เครื่องมือทางปัญญาประดิษฐ์*. [ออนไลน์] <https://academic.chula.ac.th/storage/images/news/64b63eb35d104.pdf>. [20 กันยายน 2025]
- Ahmad, S. F., Alam, M. M., Rahmat, M. K., Mubarik, M. S., & Hyder, S. I. (2022). Academic and Administrative Role of Artificial Intelligence in Education. *Sustainability*, 14(3).
- Blumenfeld, P. C., Soloway, E., Marx, R. W., Krajcik, J. S., Guzdial, M., & Palincsar, A. (1991). Motivating project-based learning: Sustaining the doing, supporting the learning. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 369-398.
- Brown, T. B., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Dhariwal, P., ... Amodai, D. (2020). Language models are few-shot learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 1877-1901.
- Cambridge University Press. (n.d.). *Ethics. Cambridge Dictionary*. Retrieved 20 September 2025, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>
- Canva. (2023). Canva AI. Retrieved 21 September 2025, from <https://www.canva.com>.
- Cath, C. (2018). Governing artificial intelligence: Ethical, legal, and technical opportunities and challenges. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 376(2133), 20180080.
- Columbia University. (n.d.). *Office of the Provost: AI policy*. Retrieved September 19, 2025,

- from <https://provost.columbia.edu/content/office-senior-vice-provost/ai-policy>.
- Crocco, M. S., Segall, A., Halvorsen, A. L., & Jacobsen, R. (2018). Deliberating public policy issues with adolescents: Classroom dynamics and sociocultural considerations. *Democracy and Education*, 26(1), 3.
- Duke University. (2024, March 14). *Duke launches DukeGPT and pilot AI initiative for students*. AP News. Retrieved September 19, 2025, from <https://apnews.com/article/e0037fe9d6731010894bb6d4b52f9665>.
- Floridi, L., & Cowls, J. (2019). A unified framework of five principles for AI in society. *Harvard Data Science Review*, 1(1).
- Ge, Z., & Hu, Y. (2020). Innovative Application of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Higher Education and Teaching. *Journal of Physics: Conference Series*, 1533(3), 032089.
- GitHub Copilot. (2023). Retrieved 23 September 2025, from <https://github.com/features/copilot>.
- Grammarly. (2023). Retrieved 22 September 2025, from <https://www.grammarly.com>.
- Green, S. P. (2002). *Lying, cheating, and stealing: A moral theory of white-collar crime*. Oxford University Press.
- Hengki Wijaya, and Kara Eliazbeth Gruber. (2018). Ethics perspective and regulation of plagiarism in Higher Education. *International Journal of Humanities and Innovation (UHI)*, 1(1), 17-25.
- Jobin, A., Lenca, M., & Vayena, E. (2019). The global landscape of AI ethics guidelines. *Nature Machine Intelligence*, 1(9), 389-399.
- Kamalov, F., Calonge, D.S., & Gurrib, I. (2023). New Era of Artificial Intelligence in Education: Towards a Sustainable Multifaceted Revolution. *Sustainability*, 15(16), 12451.
- Liu, M., Ren, Y., Nyagoga, L.M., Stonier, F., Wu, Z., & Liang Yu, L. (2023). Future of education in the era of generative artificial intelligence: Consensus among Chinese scholars on applications of ChatGPT in schools. *Future in Educational Research*, 1(1), 72-101.
- OpenAI. (2023). ChatGPT. Retrieved 22 September 2025, from <https://chat.openai.com>.
- Oxford English Dictionary. (2022). *Ethics*. *Oxford English Dictionary*. Retrieved 19 September 2025, from <https://www.oed.com/>.
- Pakdee, S. & Phetmalhkul, T. (2024). Guidelines for Application Artificial Intelligence (AI) in Education under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4 (6), 555-572.

- Pedaste, M., Mäeots, M., Siiman, L. A., De Jong, T., Van Riesen, S. A., Kamp, E. T., ... & Tsourlidaki, E. (2015). Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, *14*, 47-61.
- RapidMiner. (2023). Retrieved 22 September 2025, from <https://rapidminer.com>.
- Reuters. (2023). *ChatGPT sets record fastest-growing user base-analyst note*. Reuters. Retrieved August 9, 2025, from <https://www.reuters.com/technology/chatgpt-sets-record-fastest-growing-userbase-analyst-note-2023-02-01/>.
- Richard Whiddington. (2022). *Independent Artists Are Fighting Back Against A.I. Image Generators with Innovative Online Protests*. Retrieved 21 September 2025, from <https://news.artnet.com/art-world/independent-artists-are-fighting-backagainst-a-i-image-generators-with-innovative-online-protests-2231334>.
- Suzanne Nossel. (2023). *Hollywood's Fight Against A.I. Will Affect Us All*. Retrieved 20 September 2025, from <https://newrepublic.com/article/174650/hollywoods-fight-ai-will-affect-us>.
- University of Oxford. (n.d.). *Policy on generative AI in research*. Retrieved September 19, 2025, from <https://www.ox.ac.uk/research/support-researchers/research-practice/policy-generative-ai-research>
- Yale University. (n.d.). *Guidelines for the use of generative AI tools*. Retrieved September 19, 2025, from <https://provost.yale.edu/news/guidelines-use-generative-ai-tools>.
- Zotero. (2023). Retrieved 23 September 2025, from <https://www.zotero.org>.